

LAUDACJA
NA CZĘŚĆ PROFESORA ZBIGNIEWA JASIEWICZA
Z OKAZJI WRĘCZENIA WYRÓŻNIENIA
„WIEŻA 2018”

Szamotuły, 13 stycznia 2018

Skierowanie słów laudacji na cześć prof. Zbigniewa Jasiewicza poczytuje sobie za honor i wielką przyjemność. Profesor Jasiewicz urodzony w Poznaniu, wychowany w małym Obrzycku i Szamotułach dał się poznać jako prawdziwy Wielkopolanin, który z dumą podkreśla swoje korzenie. Zbigniew Jasiewicz urodził się w 1934 w rodzinie nauczycielskiej. Lata Jego młodości przypadły na niezwykle trudny okres II wojny światowej, a później na lata stalinowskiego zniewolenia i sowieckiej dominacji w naszej, wówczas komunistycznej rzeczywistości. W 1948 roku Zbigniew Jasiewicz został uczniem cieszącego się renomą Państwowego Gimnazjum i Liceum im. ks. Piotra Skargi w Szamotułach, znaczącym ośrodku kultury regionalnej.

Profesor Jasiewicz to niewątpliwie wybitny naukowiec, który całe swoje życie naukowe związał z poznańskim ośrodkiem etnologicznym. Zanim jednak Profesor trwale związał się z Poznaniem przez rok był studentem Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, gdzie zamierzał studiować socjologię. Niestety, były to trudne czasy i ówczesne władze kierunek ten zlikwidowały. Młody student w 1951 roku podjął studia na kierunku - historia kultury materialnej. Korzystając z sowieckiego wzoru połączono studia z zakresu archeologii Polski, archeologii klasycznej i etnografii traktowanej jako nauka pomocnicza historii.

Po roku studiów w Krakowie Profesor przeniósł się na Uniwersytet Poznański i kontynuował studia, które ukończył w 1955 roku. Tytuł magistra uzyskał za pracę z zakresu archeologii napisaną pod kierunkiem prof. dra Witolda Hensla. Zakończenie studiów z doskonałymi wynikami otworzyło magistrowi Jasiewiczowi drogę do kariery naukowej. Kolejne lata pracy to kolejne szczeble kariery zawodowej: w roku 1960 r. uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych z zakresu etnografii na podstawie rozprawy „Kowalstwo wiejskie w Wielkopolsce, napisanej pod kierunkiem prof. dra Józefa Burszty. Od 1961 r. pracował jako adiunkt, a od 1969 r. na stanowisku docenta. Podstawą do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego była opublikowana w 1969 roku monografia „Uzbecy”. Rok 1977 to rok uzyskania tytułu profesora nadzwyczajnego, a w 1992 profesora zwyczajnego.

Na początku kariery naukowej Zbigniew Jasiewicz zatrudniony został na stanowisku starszego asystenta w Zakładzie Historii Kultury Materialnej utworzonym pod kierunkiem doc. dra Józefa Burszty przy Katedrze Etnografii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Od tego czasu Profesor Zbigniew Jasiewicz związany jest po dzień dzisiejszy ze swą uczelnią i nie zmieniło tego nawet przejście na emeryturę. Było to działanie wyłącznie formalne, które niewiele zmieniło. Profesor będąc jednym z naukowców swojej macierzystej uczelni pozostał jej wierny przez kilkadziesiąt lat i był uczestnikiem, jednym z realizatorów oraz inicjatorem kolejnych przekształceń organizacyjnych. To profesor doprowadził do przywrócenia w 1982 roku dawnej nazwy „etnologia”, a następnie do jej rozszerzenia – Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej. Zmiany organizacyjne wprowadzane przez profesora wpłynęły na kształt i rangę poznańskiego ośrodka etnologicznego. Po przejściu Katedry Etnografii w 1979 roku instytucja ta w 1993 roku zdobyła pozycję największej i wiodącej etnologicznej placówki naukowej w Polsce. W 1972 roku prof. Zbigniew Jasiewicz objął funkcję sekretarza w stworzonej przez prof. Józefa Bursztę Sekcji Etnografii Komitetu Nauk Socjologicznych Polskiej Akademii Nauk. W 1975 roku została ona przekształcona w Komitet Nauk Etnograficznych PAN. Dzięki Profesorowi etnologię utrzymano jako samodzielny kierunek studiów akademickich.

Profesor Jasiewicz od kilkadziesiąt lat jest działaczem Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Podczas rocznicowych uroczystości nadano mu tytuł członka honorowego za zasługi dla Towarzystwa. Od 1997 roku jest członkiem zarządu Instytutu im. Oskara Kolberga w Poznaniu.

Przedmiotem początkowych badań Profesora była sfera kultury materialnej. Później prace badawcze objęły znacznie szerszy zakres zagadnień od problematyki rodziny widzianej jako czynnika współtworzącego kulturę grup lokalnych i etnicznych, poprzez rolę społeczności lokalnych i etnicznych, do szeroko pojętej problematyki etnicznej historii polskiej etnologii i antropologii kulturowej. Badano region Wielkopolski, ziemie zachodnie i północne Polski, ale również kraje środkowoazjatyckie: Uzbekistan, Afganistan i Kazachstan. Wyprawy naukowe do wyżej wymienionych krajów środkowoazjatyckich w trudnych czasach izolacji państw bloku wschodniego były prawdziwym przełomem i zacznym międzynarodowych kontaktów naukowych naszych uczelni.

W badaniach Profesora Jasiewicza dostrzega się dwa charakterystyczne obszary. Jeden z nich to rzemiosło wiejskie, a drugi to rodzina. Gdy mówimy o rzemiosle wiejskim, to kojarzymy Profesora z bardzo dobrze zbadanym i opisanym kowalstwem. Jednak przedmiotem Jego badań było również kłodziejstwo, bednarstwo i kusiernictwo. Aspekt rodziny jest zdaniem Profesora elementem determinującym odrębności kulturowe. Owocem kilkuletnich badań była książka „Rodzina wiejska na Ziemi Lubuskiej”. Kolejne prace mające za przedmiot badań rodzinę na terenie Wielkopolski i ziemi lubuskiej, a później i w innych krajach pozwoliły na zgromadzenie informacji o podobieństwach i różnicach kulturowych między rodzinami różnych środowisk zamieszkania i grup społeczno-zawodowych w kilku krajach europejskich.

Nie można przeoczyć również badań Profesora nad Tatarami polskimi, których uznał nie za grupę etniczną, lecz za grupę etnograficzną w ramach społeczeństwa polskiego, która wyodrębnia się na podstawie podtrzymywanych przez religię odmiennych cech kulturowych

i tradycji pochodzenia. Tatarzy z gdańskiej gminy wyznaniowej stwierdzili, że trafne były spostrzeżenia opisane przez Profesora wedle których nastąpi ograniczenie religijności i tradycyjnej obrzędowości na rzecz poszerzenia grupy ludzi podkreślających tatarskie pochodzenie w związku z akcentowaniem swojej tożsamości i potrzebą uczestnictwa w historii.

Imponujący dorobek pisarski Profesora Zbigniewa Jasiewicza to około 300 prac własnych. Wrażenie robi zawartość tych prac oraz ich żywotność. Kolejnym osiągnięciem jest szereg prac redakcyjnych, w tym na szczególne wyróżnienie zasługuje redakcja monumentalnych tomów Dzieł Wszystkich Oskara Kolberga. Środowisko naukowe jest wdzięczne Profesorowi za redagowanie czasopism, w tym najstarszego etnologicznego czasopisma „Lud” w latach 1987-2006.

Cała spuścizna naukowa Profesora Jasiewicza zasługuje jeszcze bardziej na uznanie, kiedy dodać do niej zasługi profesora jako nauczyciela, a zasługi to niemałe. To mistrz, spod którego opiekuńczych skrzydeł wyszło 26 wypromowanych doktorów i ponad 140 magistrów. To człowiek o najwyższych standardach kultury, które szerzył wśród kolejnych rzesz studentów, czyniąc z nich dobrze wykształconych i kulturalnych ludzi.

*Liczne zasługi i osiągnięcia Profesora Zbigniewa Jasiewicza zostały dostrzeżone i docenione. Został uhonorowany wieloma nagrodami: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polskiej, Medalem 80-lecia UAM, Medalem 50-lecia PAN, Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis. W strukturach Akademii jego działalność została wyróżniona statusem Honorowego Przewodniczącego Komitetu Nauk Etnologicznych PAN. Profesor nie ukrywa, że najbardziej przez Niego cenione odznaczenie to medal **Palmae Universitatis Studiorum Posnaniensis**, który otrzymał w 2012 roku. Tylko kilkanaście osób otrzymało ten medal w prawie stuletniej historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.*

*Szamotulską społeczność, którą mam zaszczyt reprezentować, pragnie wyrazić swój ogromny szacunek dla osiągnięć i zasług Profesora. Niech więc do tych znaczących nagród i wyróżnień dodana zostanie skromna szamotulska statuetka „Wieża 2018”, która jest wyrazem naszej ogromnej wdzięczności dla Profesora Jasiewicza za jego umiłowanie regionu szamotulskiego, jego folkloru i doprowadzenie do wpisania **Wesela szamotulskiego** na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Mało jest osób, które mają taki dorobek, tak wiele dokonały, a ich cechą jest nadzwyczajna skromność i życzliwość.*

Burmistrz
Miasta i Gminy Szamotuły

Włodzimierz Kaczmarek